

Grote verschillen in kwaliteitskosten tussen bedrijven

Grea Wolters, Judith Minderman en Michel de Haan

Melkveehouders verrichten allerlei inspanningen om de kwaliteit van de melk en melkproductie te waarborgen. Dit gebeurt ondermeer in het kader van het melkkwaliteitsstelsel en Keten Kwaliteit Melk. Voor deze kwaliteitsbeheersing worden kosten gemaakt. Door deze kwaliteitskosten inzichtelijk te maken, kan de veehouder geattendeerd worden op maatregelen om zijn kwaliteitskosten te verlagen. Een eerste praktijktest op acht melkveebedrijven toont aan dat er grote verschillen zijn tussen bedrijven, dus besparingen zijn zeker mogelijk.

Melkveehouders krijgen steeds meer te maken met scherpere eisen van zowel de consument als de maatschappij om een veilig en gezond product te leveren. De melkveehouder moet kunnen aantonen dat de melk op een veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze geproduceerd is. Met Keten Kwaliteit Melk (KKM) kan de melkveehouder aantonen dat hij verantwoord te werk gaat.

Kwaliteitskosten is de som van preventiekosten, beoordelingskosten, interne en externe faalkosten (zie kader). Een analyse van de kwaliteitskosten van het individuele bedrijf geeft inzicht in de hoogte en verdeling van de kosten en kan tot verbeteracties leiden. Door het PR is een rekenprogramma ontwikkeld, dat de kwaliteitskosten voor de melkwinning berekent. De KKM-eisen zijn hierin opgenomen.

Veel variatie tussen bedrijven

Het rekenprogramma is op acht praktijk- en proefbedrijven uitgetest. De resultaten van één praktijkbedrijf staan in tabel 1. De preventiekosten zijn de grootste kostenpost. Verder valt op dat de helft van de kwaliteitskosten op dit bedrijf bestaat uit arbeidskosten.

De bedrijven variëren in grootte van 42 tot 100 melkkoeien. De kwaliteitskosten variëren op deze acht bedrijven van f 5,84 tot f 12,18 per 100 kg melk. De uitgaven (kwaliteitskosten excl. arbeidskosten) variëren van f 3,18 tot f 6,37 per 100 kg melk. Deze uitgaven bestaan vooral uit preventie- en interne faalkosten. De preventiekosten (excl. arbeidskosten) variëren van f 2,39 tot f 3,78 per 100 kg melk. De faalkosten variëren van f 0,34 tot f 3,05 per 100 kg melk.

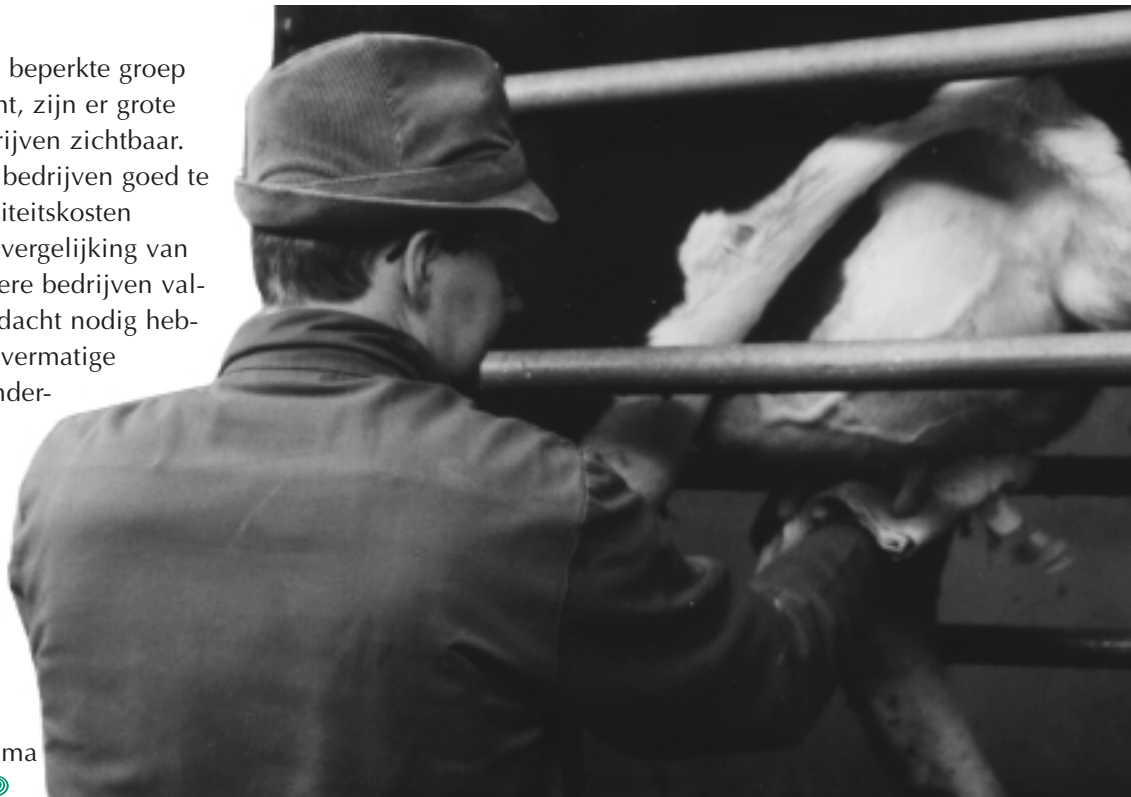
Tabel 1 Kwaliteitskosten per 100 kg melk (f) op een melkveebedrijf met 75 melkkoeien en 598.000 kg melkquotum

	Kosten*	Uitgaven
<i>Preventiekosten</i>		
Melkapparatuur	1,56	1,55
Hygiëne	5,17	1,34
<i>Beoordelingskosten</i>		
Melken	1,20	0,29
Kuilonderzoek	0,02	0,02
<i>Faalkosten</i>		
Intern (mastitis)	0,54	0,50
Extern (kwaliteitskortingen)	0,00	0,00
Totaal kwaliteitskosten	8,49	3,70

*kosten= uitgaven + arbeid

Besparingen mogelijk

Ondanks dat we slechts een beperkte groep bedrijven hebben onderzocht, zijn er grote verschillen tussen deze bedrijven zichtbaar. Dat betekent dat er voor de bedrijven goed te verdienen valt door de kwaliteitskosten inzichtelijk te maken. Door vergelijking van de kwaliteitskosten met andere bedrijven vallen punten op die meer aandacht nodig hebben en waar sprake is van overmatige kosten. Door dan actie te ondernemen kan de kwaliteit van de melk en melkproductie worden verbeterd, terwijl eventuele kostenverlaging een gunstig neveneffect is. Het rekenprogramma wordt dit jaar verder ontwikkeld. In september 2000 is voor veehouders het gebruiksvriendelijkere rekenprogramma gereed.

Kwaliteitskosten:

Totaal van indirecte en directe kosten voor het tot stand brengen en houden van een goede melkkwaliteit, en de verspillingen door kwaliteitsafwijkingen zowel tijdens de productie als in de afgeleverde melk.

Preventiekosten:

Alle kosten gemaakt om mogelijke kwaliteitsafwijkingen te voorkomen (bijv. onderhoud melkinstallatie, koeling, reiniging, vliegenbestrijding, bedrijfskleding).

Beoordelingskosten:

Alle kosten gemaakt om het wel of niet aanwezig zijn van kwaliteitsafwijkingen in het productieproces vast te stellen (bijv. voorstralen, celgetalbepaling, kuilonderzoek).

Interne faalkosten:

Alle kosten gemaakt om geconstateerde kwaliteitsafwijkingen op te heffen (bijv. behandelkosten mastitis, melk van met medicijnen behandelde dieren).

Externe faalkosten:

Alle kosten die betrekking hebben op kwaliteitsafwijkingen die door externen worden geconstateerd (kwaliteitskortingen).

Beheersing van het productieproces vermindert faalkosten.